

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A TÜRK DİLİ VE YAZINI DERSİ UZUN TEZİ

HAYAT BEKLEMEZ

DANIŞMAN ÖĞRETMEN: FATMA UĞUR

ÖĞRENCİNİN ADI: OĞULHAN

ÖĞRENCİNİN SOYADI: TOPRAKKALE

DİPLOMA NUMARASI: 001129 – 0033

SÖZCÜK SAYISI: 3586

ARAŞTIRMA SORUSU: Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gülü adlı romanında "güç" bir olgu olarak nasıl işlenmiştir ?

İÇİNDEKİLER

Abstract.....	3
I.Giriş.....	4
II.A. Almanya Öncesi.....	5
II.B.Almanya Sırasında.....	9
II.C. Almanya Sonrası.....	11
III. Güç Nesnesi Olarak Mercedes.....	13
Sonuç.....	14
Kaynakça.....	16

ABSTRACT

A Türkçe dersi doğrultusunda hazırladığım bu tezde gücü ve gücün insan yaşamındaki etkisini ele almak istedim. Çünkü yaşamın g üzerine kurulu olduğunu düşünüyorum. İnsanlar ve uluslar arasında yaşanan ilişkilerde gücün bir değer olarak varlığını koruduğuna inanıyorum. Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gl adlı romanını tez yapıtım olarak seçtim. Bu romanda gücün "sarı mercedes" somutluğunda işlendiğini fark ettim. Yapıtı odak figürün yaşam karşısındaki duruşu, eylemleri ve sonuçta elde ettikleri ve kayıpları doğrultusunda değerlendirdim. Çalışmamı, odak figürün Almanya ncesi, Almanya'da, Almanya dönüşü yaşadıkları ve g nesnesi "sarı mercedes" başlıklarında inceledim. Sonuç olarak güce tekil olarak kapılmanın, kazanç yerine kayıplara neden olabileceği gerçeğine ulaşmış oldum.

Sözcük sayısı: 101

Araştırma Sorusu : Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gülü adlı romanında “güç” bir olgu olarak nasıl işlenmiştir ?

I.GİRİŞ

İnsan dünyadaki varlığını sahip olduğu güçle sağlamıştır. Varlığını güçle sağladığı gibi, güçten yoksun olanlar da bunu mutlak elde etmek istemişlerdir. İnsanların güce bakışı, içinde buldukları toplumun gerçekleri ve ihtiyaçları temelinde ortaya çıkmıştır.

Güç çok zaman şiddetli bir duygu olarak da ortaya çıkmıştır. Anadolu’da toprağa dayalı, gelişmişlikten uzak kasaba toplumlarında güç, daha çok somut değerler üzerinden yaşanmıştır. Bu insanlar kendilerini sahip oldukları kadar güçlü hissetmişlerdir. Gücü elinde bulduranlar, toplumun genelini oluşturan yoksul halka tepeden bakmıştır. Toplumsal yapı içinde kendini alt sınıfta gören yoksul ve yoksunluk yaşayan bu insanlar, geleceklerini çok zaman dışarıda aramışlardır. Toplumun alt sınıfında yer alan yoksul kesim, geçimlerini kasabadaki güçlülere hizmet ederek ya da kasaba dışında gündelik işlerde çalışarak elde ettikleri gibi, altmışlı yıllarda başlayan süreçte gelişmiş Avrupa’nın işgücünü karşılamak için kendilerini Almanya’da bulmuşlardır. Bunları yaşarken de bütün güçlerini, hayal ettiklerini elde etmede kullanmışlardır. Kendilerine her bakımdan yabancı ortamlarda ve yalnız dünyalarında, hayallerini gerçekleştirmek için sahip oldukları insani değerlerden de uzak kalabilmişlerdir.

Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gülü adlı romanının odak figürü Bayram, yoksul bir Anadolu insanı olarak yukarıda sözü edilen süreçleri yaşamıştır. Çocukluğunda köye oy toplamak için gelen milletvekilinin ve vekilin sahip olduğu otomobilin köylü üzerindeki gücünü fark etmiş, böyle bir görünüme ulaşmak için hayatını ortaya koymuştur. Bayram, Sivrihisar ve Ankara’da çalıştıktan sonra Almanya’ya işçi olarak gidebilmeyi başarmış bir figürdür. Oraya gittikten sonra bütün hedefini bir Mercedes’e sahip olmaya bağlamış, bunun dışında bir yaşam biçimi düşünmemiştir. Mercedes gibi bir nesneye sahip olma yolunda komik durumlar yaşamış, geride bıraktığı bütün değerlerini, sevdiklerini, büyük aşkı Kezban’ı da kaybetmiştir.

Bu tez çalışmasında gücün insan için önemi, odak figür Bayram odağından ele alınacaktır. Tezde “Güç olgusu”, Bayram’ın “Almanya Öncesi”, “Almanya’daki

Yaşamı” ve “Almanya Dönüşü” başlıklarında ayrı ayrı ele alınacaktır. Birinci başlıkta Bayram’ın bilinçsizce, sadece güce erişme çabası içindeki çırpınışlarını hatta bunun için başkalarının hakkını, sırasını kullanacak kadar insanlığından uzaklaştığı durumlara yer verilecektir. İkinci başlıkta ise gidebilmek için insanlığından ödün verdiği yalnız ve yabancı bir ortamda güce odaklanmış olarak yaşadığı Almanya sürecine; son başlık olarak da Bayram’ın elde ettiği güçle Almanya dönüşü yaşadığı trajik komik durumlarına ayna tutulacaktır. Tezin üçüncü bölümünde odak figürün komik durumlar sergilemesine neden olan güç nesnesi ‘Mercedes’le yaşadıklarına yer verilecektir. Çünkü romanda Mercedes, odak figürü Bayram’ın içinden çıktığı topluluğa kendini gösterebilmesi, varlığını kanıtlayabilmesi için bir simge olarak yer almıştır.

Böylece bu çalışmayla insanın varlığını duyumsayabilmesinde güce duyduğu ihtiyaç ve güç nesnelерinin insan için önemi vurgulanmış olacaktır.

II. A) ALMANYA ÖNCESİ

Fikrimin İnce Gülü romanında odak figür Bayram’ın geçmişi, zamansal olarak bir sıra izlememekte, yaşananlar geri dönüş tekniğiyle ortaya konmaktadır. Roman Bayram’ın, Balkız adını verdiği mercedesiyle Kapıkule sınırından girişiyile başlayıp, memleketi Ballıhisar’a ulaşıncaya kadar geçen süreyi kapsamaktadır. Romanın akışında bu süre kısa olmakla birlikte Bayram’ın bütün yaşamı geri dönüş tekniğinin olanakları kullanılarak ortaya konmuştur. Yazar Adalet Ağaoğlu, odak figür Bayram’ı öncelikle ailesiz, yoksul, çok küçük yaşta babasız kalmış biri olarak kurgulamıştır. *“Ben anamı ne bileyim? O yüzden hamama da gitmedim. Babamı bile bilmiyorum. Amcamgil öyle etmiş. Aklim ne ersin benim?”* (Ağaoğlu, 39) Bu bilgilerden yola çıkarak Bayram’ın Sivrihisar’a bağlı Ballıhisar köyünde, zor şartlarda, amcası tarafından korunup yetiştirildiği öğrenilmektedir. Romanda amcasının ve amcasının yanında yoksul bir çocukluk geçiren Bayram’ın içinde bulunduğu yoksulluk; amcasının kışın zor koşullarında doyuracak ve bakacak gücü bulunmadığı için çok sevdiği atını vurmasıyla ortaya konmaktadır. *“Amcasının vurduğu at, o atın bakışı, karşidan gelen Opel’in hızına eş bir hızla çakıp geçiyor içinden.”* (sayfa 100)

Çocukluğunda zerdali çekirdeği yemeleri örneği, yöre insanının yoksunluklarını öne çıkarmaktadır. Bayram, toprağa bağlı kır insanının yoksullukları içinde yetişmiştir.

Bayram içinde doğup büyüdüğü kır ortamında köylüden gördüğü alaycı tavırlar yüzünden kendine daima duvar örmüş, içe dönük bir kişiliğe sahip olmuştur. Ona, "İncegül Bayram" gibi lakaplar takıldığı için Bayram hayatı boyuca içinde eziklik duygusu yaşamıştır. Yetim ve yoksul olması nedeniyle yaşamının hiçbir döneminde sevilen, sayılan biri olamamıştır.

Odak figür Bayram'ın köyden küçük yaşta kaçması onun için bir dönüm noktası olmuştur. Bayram böylece ilk kez şehir görmüş, pompacıda çalışmaya başlamıştır. Bunları yaparken de kendisiyle baş başa, yalnız bir durum sergilemiştir. Amcasının ona sağladığı aile ortamını bırakıp şehre kaçması, onun kendini var edebilmesinde ilk adım olarak değerlendirilebilmektedir. Bayram'ı böyle bir kaçıışı seçmesinin nedeni, yoksulluğundan ve köylünün ona bakışından uzaklaşmaktır. İş sahibi olarak özlediği güce ulaşacak, bulunduğu değersiz konumdan kurtulacaktır. Bayram, kendini kaptırdığı güç özlemi yüzünden dönüşü olmayan seçeneklere yönelmiştir. Sahip olduğu tek mülkü olan amcasının kine bitişik tarlasını satıp Sivrihisar'da bir benzin pompası almıştır.

"Asker dönüşü köye gelmek istemiş de, amcası istemedi bunu. Hayırsız, görünmesin gözüme... Köyde, bir tefe koyup çalmadıkları var bu Bayram'ı artık. Vah bee! Parıl parıl oğlandı bu. Yüzünü de yaralamış. O bir şey değil ya, bet beniz kalmamış bunda. Kezban'ın ardına, sen neyine güvenip düşünüyorsun, desene?.. Bir göz odan mı var gecekondularda? Bir kısım tarla mı bıraktın köyde? Kezban da çulsuz, evet. İki çıplak bir hamamaymış..." (Ağaoğlu, 279)

Amcasının bütün ısrarlarına karşın Bayram'ın hissesine düşen tarlayı satması, onun köyden kaçması kadar önemlidir. Bayram bireyselleşerek yoluna devam etmiş, başta amcası olmak üzere arkasında kalanlar ve okur üzerinde olumsuz izlenimler bırakmıştır. Bayram, pompa sahibi olarak çok para kazanacağını düşünmüş, fakat işleri istediği biçimde gitmemiştir. Yeni yol yapılmış, pompanın kurulu olduğu araziden taşıt geçmez olmuş, Bayram zarar etmiştir. "Şu şöyle olursa, bu da böyle olursa, diye hesaplar kurup dururken Allaaah... Bir de baktık, yol bizim önümüzden kalkmış, öte yana gitmiş. Kim durur artık senin önünde? Kim alır senden benzin?" (Ağaoğlu, 298)

Bayram, güce ulaşacağını düşündükçe güçsüz kalmış, kendine yeni fırsatlar yaratmaya çalışmıştır.

Bayram'ın köyden kaçıışı, iş sahibi olmak için sürekli yeni yollar araması sürecinde sevgilisi Kezban da hep onu izlemiştir. Kezban, odak figür Bayram'ı gerçekten seven kimsesiz, yoksul bir kızdır. Bayram onu ilk kez, on üç yaşındayken köye oy toplamak için gelen milletvekilinin yarattığı heyecanlı günde görmüştür. Gözlerinden etkilendiği Kezban'la milletvekilinin itibar gördüğü "Ford"u arasında bir bağlantı kurmuş, o günden sonra bir arabaya sahip olma duygusu bilincine yerleşmiştir. Kezban o kalabalığın ortasında ezilmekten kurtulmuş, gözlerinin güzelliği Bayram'ı etkilemiştir.

"Mavi Ford, çevresindeki kalabalığı güçlkle yarararak, kurbanın kanı üstünden geçip dönmüştü. (...)Birini devirdiğini, üstüne bastığını, o birinin sümüğünü çeke çeke, yapağılaşmış kıvırcık sarı saçlarını çitin dikenlerine sürte sürte, bilmeden yoldurarak o saçları ve çapaklı gözlerini ovuştura ovuştura ağladığını o an seçebilmiş değil. Sonra. Çok sonra. Bir eski zaman duvarı üstünde bulgur seren on üçündeki Kezban'ı ilk defa erkek gözüyle seçiverince, zihni, toza bulanmış mavi Ford'un köye ilk girdiği o olağanüstü gün, devirip koluna bastığı kimsenin, yürümeye henüz alışan Kezban olduğunu seçiveriyor." (Ağaoğlu, 176)

Kezban için Bayram, bir tutunma noktası olmuştur. Romanda sahipsiz köylü kızı konumunda yer alan Kezban, Bayram'ı romanın sonuna kadar izlemiş, beklemiştir. Yazar romanda Kezban'ı, Bayram'ı seven tek kişi olarak yansıtmıştır. Bayram, pompacılığın zararları sonuçlanmasının ardından Ankara'da oto tamircisi Rıfat Usta'nın yanında çalışmaya başlamıştır. Güç sahibi olma düşü onu bırakmamış, hayal ettiği anadol otomobil için para biriktirmeye başlamıştır. Kezban, Bayram'ı görmek için Ankara'ya da gitmiş, orada çalışmaya başlamıştır. Bayram'ın para biriktirmek, anadol sahibi olmak, dolayısıyla güçlü olma isteği Kezban'a duyduğu aşkın önüne geçmiş, kendisini görmeye gelen Kezban'a simit dahi ısmarlamamıştır. *"Kezban'a bir simit almamıştı ama, Ayfer'e çay ısmarlaması gerektiğini düşünmüş olmalı"* (Ağaoğlu, 209) Yeterli paraya ulaşmışken kendinden kaynaklı bir hata sonucu önünde patlayan tüp Bayram'ın yaralanmasına neden olmuş, çalışıp biriktirdiği paraları hastane harcamalarına gitmiştir. Pompadan zarar görmesi, tamircide yaşadığı kaza, Bayram için şanssızlık yaratsa da o hedefinden hiçbir zaman vazgeçmemiş, bu durum onu daha da yalnızlaştırmıştır. Çünkü hırsı onu etrafındakilerden uzaklaştırmış, aynı zamanda yalnızlaştırmış, yalnızlaştıkça Bayram,

bencilleşmiştir. Bayram daima güçlü olursa ancak herkes tarafından hak ettiği saygıyı göreceğine inanmış, bu inancı romanın sonuna kadar devam etmiştir.

Bayram'ın hayatı boyunca çektiği yoksulluğun, yoksunluğun, ezilmişliğin etkisi ne kadar büyük ise Mercedes'in Bayram'ın gözünde değeri o kadar güçlü ve o derecede abartılı olmuştur. Bayram Ankara'da Rifat Usta'nın yanında çalışırken köyden gelen İbrahim'in Almanya'ya gitme planını öğrenmiş, Kezban'a bir simit parasını çok görünce dostça bir yaklaşımla İbrahim'i köfteciye götürmüştür. Yemekte kendisinin hiç anlayamayacağı Almanya'ya gidiş yöntemlerini, kurguda çok yoksul ve saflığıyla yer alan İbrahim'den öğrenmiştir. Bayram evrak işleri için ona yardımcı olabileceğini önermiştir. Bütün parasını Almanya'ya gitmek için harcayan İbrahim, Ankara'da bir gün fazla kalıp para harcamaktansa iki gün sonra eline geçecek sağlık raporunu alma işini Bayram'a bırakır. Bayram, bu arada rüşvet vererek İbrahim'i çürük çıkartıp onun Almanya sırasını almıştır. İşlediği bu suç Bayram'ı daima rahatsız etmiştir. Ona inanan İbrahim, Bayram tarafından çürüğe çıkartıldığı için kurgu boyunca başka bir işe de girememiştir. Yazar, Bayram'ın yaşadığı suçluluğu romanda iç monologlar aracılığıyla yansıtmıştır.

“İbrahim hep köyde mi yoksa? Acaba orda mı hala?.. sağlık raporu çürük çıkınca artık... Ben o laboranta üç yüz lira... O zamanlar, etim ne, budum ne ? Benim için üç yüz lira... Ha bir kolumu koparıp almışın, ha açıktan üç yüz lira yedirmişin... O adam İbrahim'i çürük çıkardı... Sırasını ben almasam, başkası alacak... Yerine ben girmiş oldum olmasına ya, İbrahim çürük çıktıysa ben de eksildim...” (Ağaoğlu, 267)

Bayram arabadan alacağı güce odaklandığı için bütün insanlık değerlerinden uzaklaşmıştır. Romanda İbrahim'e hem kötülük yapmış, onun geleceğiyle oynamış hem de yaşadığı insanlık dışı durum için verdiği üç yüz liralık rüşvete üzülmüştür. Böylece yazar, Bayram'ın güç için ne kadar bencil ve insanlıktan çıkmış bir duruma geldiğini ortaya koymuştur.

Bayram'ın Almanya'ya gideceği kesinleşince Kezban Rifat Usta'nın işyerine gelip Bayram'ı Almanya işinden vazgeçirmeye zorlamıştır. Kezban, bir yuvaya sahip olmayı, onunla evlenmeyi istemektedir.

“Genişçe bir cadde ağzı kadar geniş tamirhane kapısının yanında Kezban'ın yüzü iyice belirgin duruyor. Dışarı gel diyor başıyla. Çekil kız! Git, geldiğin yere. Benden sana hayır yok demedim miydi? Nerden buldun beni

sen yine? Nasıl bir yürek ki bu caymıyorsun? Benim de başımı bulandırırıyorsun... Beni yolumdan edecek sendeki bu inat.” (Ağaoğlu, 103)

Bayram, ulaşmak için üç yüz lira rüşvet verdiği Almanya işinden Kezban'ın bütün direnmelerine karşın vazgeçmemiştir. Çünkü Almanya'da elde edeceği güçle bütün ezilmişliğinden kurtulabilecek, hayalinde kurduğu itibara ulaşabilecektir.

II.B.) ALMANYA SIRASINDA

Adalet Ağaoğlu odak figür Bayram'ın Almanya dönemini yansıtırken de geri dönüş tekniğini kullanmıştır. Geri dönüşler göstermektedir ki Bayram; Ballıhisar, Ankara uzamlarında kalan insanları ve Kezban'ı da yanında götürmüştür. Geçmişinde yer alan insanlarla Almanya yaşamı sürecinde daima hesaplaşmıştır. Onlara, ulaştığı ve ulaşacağı aşamalar konusunda iç monologlarla kendini kanıtlayan açıklamalar yapmıştır.

Odak figür Bayram, İbrahim'e oyun oynayarak Almanya'ya gitmeyi başarmıştır. Bayram orada yapayalnızdır, düşüneceği kimsesi yoktur. Tamamen kendisine odaklı, bütün parasını biriktirerek bunlarla edineceği mercedes hedefine saplantılı bir süreç yaşamıştır. Ona göre mercedes, memleketine döndüğünde kendini güçlü hissedeceği bir araçtır. Ona ulaştığında, köye arabasıyla gelen vekil gibi güçlü ve sözü herkes tarafından dinlenen biri olacağı duygusuna kapılmıştır.

Bayram Almanya'da önce direksiyon fabrikasında, ardından BMW'de çalışmıştır. BMW'de mesai saatleri dışında çalışarak daha fazla para kazanmıştır. Almanya'da hayatı kesişen insanlara karşı Bayram'ın tavır ve davranışları Ankara'da Rıfat Usta'nın yanında çalışırken ortaya koyduğu yaklaşımlardan farklı değildir. Bencil ve kendisi için yaşayan yapısı değişmemiştir. Bayram Almanlar'ı bencil ve kendisini küçük gören mızıkçılar olarak tanımlarken aslında kendisini tanımlamaktadır. Almanyada'ki işçi düzeni için de anlatıcı Almanya ve Türkiye arasındaki çalışma sistemini değerlendirmektedir:

“Her an ayağı frende, ama her an hep aynı hızda olmak. Her an durmaya hazır bulunmak, ama asla durmamak. Hep akmak. Hep gitmek. Hiç hızdan düşmemek. Bayram, montaj hattından daha amansız daha hoşgörüsüz bir yer ve durumda bulunabileceğini hiç aklına getirmemişti. Orda hep makinesin.

Herkes makine. Her şey makine. Burda hem makine, hem insan olmak...”
(sayfa 142)

Romanda Almanya uzamında Bayram'ın hayatına Numan, Veli, Yaşar, Rıfki ve Solmaz gibi figürler girmiştir. Yazar bu figürlerden Numan'ı bilinçli yönüyle ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Bayram'la en çok çatışan kişi Numan olmuştur. Bir gün aralarında Almanlar hakkında konuşurlarken Yaşar adlı başka bir işçi kendi yaşadıklarını anlatmış, hüzünlü bir biçimde Almanlar'ın kendilerini hiç umursanmadıklarını hatta düşüp ölseler dahi dönüp bakmayacağından söz etmiştir. Bayram, bu konuda açıklama yaparken bütün bilinçsizliğini ortaya koymuştur. “*Onlar seni kor geçerse, sen de onları kor geçersin. Daha iyi ya...*”, “*Numan neredeyse dövecekti Bayram'ı*” (Ağaoğlu, 250) Numan, Bayram'a: “*Onlar bu konuda sana muhtaç değiller. Hepsi sigortalı. Hepsinin bakımı, düzeni yerinde. Doktoru, ilacı şırp ayağında... Biz birbirimizin elinden tutmaya çalışıyorsak niye? Bir düşün...*” (Ağaoğlu, 250) ifadesinde Numan'ın Bayram'a göre sahip olduğu bilinç düzeyi yansıtılmaktadır.

Veli, Bayram'ın Almanya uzamında iletişim kurduğu önemli bir figürdür. Veli, romanda efendiliği ve sessizliğiyle yansıtılmıştır. Bayram'a hep iyi kalpli ve saygılı davranışlar gösteren Veli, Bayram'ı evine davet eden tek figürdür. Veli onun yabancı ortamda yalnızlığını anlamış ve paylaşmaya çalışmıştır. Ancak birlikteyken parasal sıkıntılarını duyurduğu halde Bayram konuya umursamaz davranmış, paralarını memlekete gönderdiğini söylemiştir. Veli'nin ona evinde yer verirken Bayram'ın parasını saklaması onun bencilliğini ortaya koymaktadır. Çünkü Bayram romanda arabaya sahip olmak gibi tek bir noktaya yönelmiştir. Odak figür Bayram'ın, Veli ile iletişimi Türkiye'ye gelirken de yaşanmıştır. “Mersedes”e sahip olduktan sonra yolculuğa çıkmadan Veli'nin Türkiye'ye getirmek istediği televizyonu Bayram'ın arabasına yüklemek istediğinde Bayram bu isteği reddetmiştir.

Romanda Bayram ve Veli'nin Türkiye'ye arabalarıyla gelmeleri, arabalara her tür ev gerecini sığdırmak istemeleri yan bir sorunsal olarak işlenmiştir. Burada “Almanci” olma, Alman işçilerinin Türkiye'ye gelirken getirdiklerini satarak gelir elde etmeleri dönem gerçekliği olarak yansıtılmıştır. Kurguda Veli ailesinin daha fazla eşya getirmek için televizyonu Bayram'ın arabasına yüklemek istemeleri ekonomik

nedenlidir. Arabası bomboş olan Bayram sırf yeni Mercedes'inin koltuğuna zarar gelir korkusuyla bahaneler bulup televizyonu kabul etmemiştir.

Odak figür Bayram, Almanya uzamında bütün benliğini mercedes otomobile sahip olmaya adanmıştır. Uzun araştırmaları sonunda bütün parasını mercedese yatırmış, böylece kendini saygıdeğer bir Alman düzeyinde görmüştür. Arabayı benliğinde öyle bir yere koymuştur ki özel kişilerin zevki olarak tanıtılan deri direksiyona fark ödeyerek bu ayrıcalığa da ulaşmıştır. Bayram, gücünü asıl Ballıhisar'a göstermek için koşullanmıştır. Bu güç Bayram'da o kadar uç bir düşkünlüğe varmıştır ki bu nedenle Bayram arabanın başına gelen her küçük aksaklıkta hayatında olmayan bir dostunu kaybeder gibi acı duymuştur. Bayram'ın beden gücüyle elde ettiği bütün kazancını sadece "mercedes"e yatırmış olması, sahip olmadığı güce ne denli gereksinim duyduğunu ortaya koymaktadır. Almanya uzamı, onun güçlü olmasını sağlamada önem taşımaktadır.

II. C.) ALMANYA SONRASI

Fikrimin İnce Gülü adlı romanda zaman, baştan sona kadar geri dönüşlerle ilerlemektedir. Roman odak figür Bayram'ın, Almanya'da kazandığı bütün parasını "mercedes"e yatırarak elde ettiği güçle yola çıkıp, Kapıkule sınır kapısından girişiyile başlar. Yazar, Bayram figürünün üzerindeki kıyafeti ve şapkasıyla tam bir Almancı tiplemesi çizmiştir.

"Franz Lehar'lı gömleğinin kırmızısı tere ve toza, sonra yeniden toza ve tere bulana bulana parlaklığından çok şey eksiltmiştir. Franz Lehar yazılarını çerçeveleyen notalarsa, kumaşın kırmızılıktan kararmaya dönüşümü sonucu, kesinlikle seçilebilirliklerini epeyce yitirmiştir." (Ağaoğlu, 313)

Odak figür Bayram, güce ulaşmak için gittiği Almanya'da adresini ve özel bilgilerini kendisini tanıyanlardan saklamış, ne onu büyüten amcasını ne de onu seven Kezban'ı arayıp sormaya gerek duymamıştır. Çünkü Almanya'da bütün benliğiyle hedefine kilitlemiştir. Bayram'ın, bütün değerlerini bir kenara koyarak tek bir noktaya kilitlemesi, Türkiye için yola çıktığındaki duygularını belirlemiştir. Geçmişinden bağımsız, tamamen hedefine düşkün bir işçilik sürecinden sonra Bayram köyüne dönerken geldiği gibi yapayalnızdır. Tek ulaştığı şey türlü türlü işlerde çalışarak

kazandığı ve uzun süre biriktirdiği parayla aldığı yeni model Sarı Mercedes'tir. Bu yeni model arabasından başka gerçek anlamda hiçbir şeyi yoktur. Hayatı boyunca hissettiği yoksunluğu ve ezilmişliği bastırmak için aldığı bu arabanın onun tüm problemlerine çözüm getireceği inancına sahiptir.

Sahip olduğu "Sarı Mercedes" Bayram'ın yıllar içinde sahip olduğu tek dayanağı olur. Türkiye'ye girdiği zamana kadar bütün emeğini buna harcadığı, bütün fedakarlıklarını bu amaç uğruna yaptığı ve tek aşkı Kezban'ı sadece bu yüzden bıraktığı gerçeği düşünülürken, Sarı Mercedes'in Bayram için taşıdığı anlamın büyüklüğü daha net ortaya çıkar. Çünkü Bayram ardında bıraktıklarının da tekrar onun olacağı yargısına sahiptir. Almanya'dan dönüş sürecinde Bayram bu yargısının ne kadar yanlış olduğunu görecektir. Çünkü her ne kadar altındaki araba güzel olsa da insanlar bunu önemsemeyecek ve her zaman olduğu gibi Bayram yine kaybeden taraf olacaktır. Yolda Mercedes zarar gördükçe, Bayram sinirlenecek ve yol boyu onunla konuşacaktır. Bunun belli başlı nedenlerine; arabaya bir kişilik yüklemesi ve ondan başka konuşacak kimsenin olmaması örnek verilebilir

Almanya'da kazandığı parayla güç elde ettiğine inanmasına rağmen Bayram bilinçsiz bir figürdür ve dönüş yolunda yaşadığı olaylar da bilgisizliğinden kaynaklanmaktadır. Güçlü olduğuna inandığı için yoldaki polislerden büyük bir saygı göreceği beklentisiyle yabancı bir kamyoncuyla polise şikayet etmiştir. Sonuçta cezayı yiyenin kendisi olması, insanların ona saygıyla bakacağını düşünürken feribotta insanların onun arkasından konuşması Bayram'ın gücünün kırmıştır. Gerçeklerle karşılaşmıştır. Bu durumlar, Bayram için neredeyse hiçbir şeyin değişmediğinin göstergesidir. Yol boyunca kendisiyle konuşması, haklılıklarını haksızlıklarını düşünürken kendisiyle çelişmesi, pişmanlıkları, Bayram'ın yalnız ve çaresizliğini ortaya koymaktadır. Yaşadığı bütün olumsuzluklara rağmen "Balkız" adını verdiği "Sarı Mercedes'e" bakarak gururlanmış, bu gururun yaşadığı sıkıntılara değdiğini ve Balkız'ın her şeyden değerli olduğunu düşünmüştür.

Bayram'ın geliş yolunda , iç monologlarla dile getirdikleri; geçmişle hesaplaşmalar, özellikle suçluluk duyduğu konularda kendini haklı çıkarma durumları üzerinedir. Yol boyu arabasının başına gelen aksaklıklar onu derinden sarsmış, bu nedenle yol boyunca giderek hırçınlaşmıştır. Köye giderken aklında hep sahip olduğu gücün

görenlerde ne tür bir etki yaratacağı düşüncesi vardır ve yıllarca ertelediklerinin bıraktığı gibi saklı kaldığını hayal etmektedir.

“Şu Mercedes ile doğduğum yerlere bir varayım. Amcamın gözü kapanmadan bir yetişeyim. Bir geçeyim kahvenin önünden... benimle eğlenmelerini, bana incegül mincegül diye adlar takmalarını bir sildireyim, bir geri aldırayım... Kezban'ın balıkçısını filan bir boşa çıkarayım...” (Ağaoğlu, 41)

Öncelikle odak figürü zor zamanlarında, yoksulluk içinde büyüyen amcasını görmesi gerektiğini düşünen Bayram onu göreceği için heyecanlıdır: *“Balkız'la doğru amcamızın kapısının önüne. Elini öpmeye... Kezban'ın yüzünü görmeyeyim yalanım varsa. Ölmeden yetişip elini öpüyüm istiyorum.”* (Ağaoğlu, 276) Fakat Bayram, Ballıhisar'a vardığında amcasının ölmüş olduğu haberini alacaktır. Bayram daha önce de amcasını yok saymış, iş konusunda da amcasının sözünü dinlememiştir. Ama her ne olursa olsun Bayram hayatında büyük yeri olduğu için uzun zaman amcasını arayıp sormamasının ne kadar büyük bir hata olduğunu yaşayarak öğrenecektir. Bayram Almanya'da iken Kezban ondan umudunu kesip balıkçıyla evlenmiştir. Bu Bayram'ın hayallerini yıkmış ve çileden çıkmasına neden olmuştur. Bayram sahip olduğu mercedesin işe yaramadığını görünce Balkız'a kötü davranmış, ona vurmuş; ardından hemen sarılıp özür dilemiştir. “Balkız”a iyi davranma nedeni de yalnız olmasıdır.

Ballıhisar'a ulaşan odak figür Bayram hayallerinde defalarca tekrarladığı havalı giriş yapamamıştır. Yapıtta, Bayram'ın arabayla kazandıklarının hayalinden ve gücün gerçeklikten ne kadar uzak olduğu görülmektedir.

III. GÜÇ NESNESİ OLARAK MERCEDES

Tezde yeri geldikçe belirtildiği gibi Adalet Ağaoğlu'nun, “Fikrimin İnce Gülü” adlı romanında odak figür Bayram hayatı boyunca bir güç arayışı içinde olmuş ve bunu her değer üzerinde tutmuştur. Bu nedenle sahtekarlık yaparak Almanya'ya gitmiş, bütün sevdiklerini arkasında bırakmıştır. Bütün hayatını güç sahibi yapacak son model arabaya adanmış ve sadece bu konuya odaklanmıştır. Bu arabanın ona güçle beraber saygınlık, büyüklük ve değer getireceği inancına sahiptir.

Odak figür Bayram'ın tek hayali, ilk gençliğünde köye gelen milletvekili gibi saygı değer, sözü dinlenen ve gösterişli birisi olmaktır. O nedenle araba Bayram için ihtiyaç olmaktan çok uzak, gücün somutlandığı bir nesne olmuştur. Bayram, Almanya'da tüm

kazancını ucu ucuna tamamlayarak ancak saygın bir Alman'ın elde edebileceği sarı renkli bir Mercedese sahip olmuştur. Kendi hayatının o andan itibaren değiştiğini varsaysa da aslında hayatı çok daha zorlaşmış, Bayram daha da yalnızlaşmıştır.

Odak figür Bayram, mercedes sahibi olduktan sonra artık ezilen kimliğinden kurtulup yerine güçlü konumda olacağını düşünmüştür. Bunun için davranışlarında görülen bencillikleri onun için kusurlu görülmektedir. Kapıkule'den geçtikten sonra Veli'nin kaza yaptığını görmüş, onları bütün yardıma muhtaç halleriyle yalnız bırakmıştır. Durup onlarla ilgilenmek istememiştir. Veli'ye yardım etmesi durumunda mercedesine vereceği zararı düşünmüştür.

Odak figür Bayram'ın saplantısı nedeniyle bu güç nesnesine dönüşen araba, araba olmaktan çıkmış, bir kişilik kazanmıştır. Bayram onu yaşayan, canlı bir varlık olarak görmeye başlamış, sevgilisi gibi bir değer kazanmıştır: *“Neyse olan oldu sende karar kıldık. Sevdik ısındık. Tam ötekileri kafamdan silip sana bağlanmışken, içime kurt düşmesi çok kötü oldu.”* (Ağaoğlu, 155) Bu nedenle mercedes, yıllar boyu konuşmadığı, arayıp sormadığı, artık kendisinin olmaktan çıkmış bir yavuklu, bir eş, bir sevdalı olmuştur. Mercedes insan kişiliği verdiği için, Kapıkule'den Türkiye'ye girdikten sonra mercedesin başına gelen kazalar karşısında ondan uzaklaşmıştır. *“Onunla yeniden yan yana olması; bu balrengi gövdede yabancı dış izlerini, başkalarının bıraktığı morlukları, başkaları tarafından açılmış yarıkları, yırtıkları bile bile ona beslediği ilk gölgesiz sevgiyi duyması olanaksız artık.”* (Ağaoğlu, 218)

Romanda Kezban'ı tamamen kaybettiğini düşünen Bayram, Balkız'ı Kezban yerine koymuş, Kezban'ı bırakmasından duyduğu öfkesini fark etmeden Mercedes'inden çıkarmıştır. *“Kezban yumuşayınca baştan atmaya kalkıyorsun. Uzağına düştü mü, sertlendi mi, Kezban, Kezban diye inildiyorsun. (...)Bir de baktı ki, ayağıyla küt küt Balkız'ın ön tamponuna vurup durmakta. Kendini döver gibi, geleni geçeni bakıta bakıta Mercedes'i tekmelemekte.”* (Ağaoğlu, 191).

Odak figür Bayram, yalnızdır, hayatta tek başına kalmıştır. En insani değeri sayılacak Kezban'ın sevgisinden uzak kalmıştır. O nedenle mercedes, Bayram için hayatta en büyük güç kaynağıdır. Araba romanda bir insan için gereksinim olmanın ötesinde güç nesnesine dönüşmüştür.

IV. SONUÇ

Romanın odak figürü Bayram'ın çocukluğu yoksulluk içerisinde ve çevresi tarafından horlanarak geçmiştir. Bayram ezikliğini derinlerinde hissettikçe, hayata karşı bilenmiştir. İlk gençliğinde köylerine gelip itibar gören milletvekilinden ve arabasından etkilenmiş, bu itibarın sahip olunan arabayla sağlanacağına inanmıştır. Bunun üzerine Bayram, "Güç" e sahip olunan nesnelere ulaşabileceğine inanmıştır. Güce ulaşmak için de insani değerlerin uzağında olabilmıştır.

Odak figür Bayram, yapıtta yetim, amcası tarafından büyütülüp bakılmıştır. Ballıhisar'da çoğunluğun olduğu gibi yoksulluk içinde var olmuştur. Amcası hayvanlarını doyuramazken Bayram'a bakmış olmasına karşın Bayram, amcasına insani bir karşılık gösterememiştir. Toplum tarafından yöneltilen itilmişliğinden kurtulmak için güçlü olmayı hedeflemiştir. Önce Sivrihisar, ardından Ankara ve Almanya uzamlarında varlığını güce dönüştürmeye çalışmıştır. Bu süreç amcasına rağmen tarla hissesini satmakla başlamıştır. Ankara'da Rifat Usta'nın yanında geçirdiği kazaya karşın ayakta kalabilmiş, umutlarını Almanya'ya çevirmiştir. Kezban'ı sevdiği halde bunu gerektiği gibi yansıtamayan fakat Kezban tarafından çok sevilen Bayram, bütün insani ilişkilerini bırakıp Almanya'ya gitmiştir. Onun güç takıntısı kurgunun sonuna kadar devam etmiştir. Bayram'ın güçlü olup önemsenmesini sağlayan şey Almanya'da kazandıklarıyla elde ettiği 'mercedes' olmuştur.

Bayram'ın Almanya sürecinde tek derdi para biriktirmek olmuştur. Geride bıraktıklarını aramadığı, onlardan kendini soyutladığı gibi orada tanışıklarına da gereken insani yaklaşımı göstermemiştir. Almanya'da yapayalnız güce takıntılı bir hayat sürmüştür.

Bütün kazancını ve varlığını son model bir mersedese yatıran odak figür, kendini köylerine gelen vekil gibi güçlü hissetmiştir. Hayatını tek bir noktaya odaklayan Bayram, yapıtın sonunda köyüne ulaşsa da kendisi yokken içinde olmadığı ortama yabancı kalmıştır. Köye girmeden daha, çobanla konuşmalarından kendisinin orada yeri olmadığını anlamış, çobana kim olduğunu söyleyememiştir.

Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gölü adlı yapıtı okura gücün; sevgi ve insani değerler olmadan tek başına bir önem taşımadığı iletisini vermektedir. Bu tez çalışmasında güç olgusu odak figür Bayram'ın yaşam karşısındaki duruşuyla ele alınmıştır. Bayram'ın güç yolculuğu yaşadığı uzamlarda değerlendirilmiş; tez Almanya öncesinde tek başına hayata atılışı ve güce ulaşma çabası, Almanya'da en büyük gücü "Balkız"ı elde ediş, Almanya dönüşünde ise yaşadığı hayal kırıklıkları olarak işlenmiştir. Tez çalışmasıyla gücün; gereksinimlerin ötesinde, saplantılı yaklaşımlarla bakıldığında insan için kazançlı bir durum olmaktan çıkıp, kaybettiren bir olguya dönüşebileceği gerçeğine ulaşılmıştır.

Sözcük Sayısı: 3587

KAYNAKÇA

Ağaoğlu. Adalet. Fikrimin İnce Gölü Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 27.Basım

Nisan 2013